

Klassificering och märkning enligt KIFS 2005:7

– ett regelverk som successivt kommer att ersättas av CLP

Användare av farliga kemiska produkter behöver skydda sig själva och sin omgivning.

Därför har alla som släpper ut sådana produkter på marknaden ansvar för att produkterna är klassificerade och märkta på rätt sätt.

Det är viktigt att informationen om kemiska produkter är korrekt och når användaren. Många produkter har inneboende egenskaper som gör att de är farliga för människor och miljön.

Märkningen ska vara på svenska och ge sådan information att användaren kan göra rätt produktval och hantera produkten på rätt sätt. Ansvaret för märkning gäller hela leverantörsledet – från importör/till-

verkare till exempelvis återförsäljare i en butik. Men butiksledet kan inte ha den detaljerade kunskap om produkten som tillverkaren har.

Läs mer i Kemi:s broschyr om Kemiska produkter i butiker på www.kemi.se/publikationer.

Tillverkare och importörer ansvarar för klassificering och märkning

- Företag som tillverkar eller för in kemiska produkter till Sverige ansvarar för att klassificera den kemiska produkten utifrån dess inneboende egenskaper.
- Vissa ämnen finns upptagna i Klassificeringslistan bilaga VI, tabell 3.1 och 3.2 i CLP, som innehåller harmoniserad och bindande klassificering och märkning för ämnen och ämnesgrupper. Bilaga VI i CLP ersätter den tidigare klassificeringslistan i KIFS 2005:5.
- Om ämnet som ska klassificeras och märkas inte finns i Klassificeringslistan ska företaget göra en så kallad självklassificering. Dessutom ska alla beredningar (blandningar) självklassificeras. Hur självklassificering går till framgår av Kemi:s föreskrifter KIFS 2005:7 om klassificering och märkning av kemiska produkter, bilaga 3.
- Med klassificeringen som grund är tillverkare och importörer därefter skyldiga att märka produkten med farosymboler, riskfraser och skyddsfraser på svenska.
- KIFS 2005:7 baseras på EG-direktiven 67/548/EEG (ämnesdirektivet) och 1999/45/EG (preparatdirektivet).

KIFS 2005:7 och CLP gäller parallellt under en övergångsperiod

Kemi:s föreskrifter KIFS 2005:7 om klassificering och märkning av kemiska produkter kommer successivt att sluta gälla och ersättas av förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och

förpackning av kemiska ämnen och blandningar, CLP. KIFS 2005:7 och CLP gäller parallellt under en övergångsperiod. Läs mer i Kemi:s faktablad om CLP på www.kemi.se/publikationer.

Fakta från Kemikalieinspektionen

Samtliga farliga egenskaper ska framgå

Att klassificera en kemisk produkt enligt KIFS 2005:7 innebär att den placeras i en eller flera faroklasser och att den tilldelas riskfraser. Kriterier för produktens farlighet finns både för rena kemiska ämnen och för blandningar av flera ämnen (beredningar). Det är viktigt att produktens samtliga farliga egenskaper framgår av klassificeringen.

Möjlighet att välja bra produkter

Märkningen på förpackningen är den första informationen som användaren får om produktens farliga egenskaper. För konsumenter är märkningen ofta den enda informationen.

Farosymboler och riskfraser visar på vilket sätt en produkt är farlig. Med hjälp av skyddsfraser får användaren reda på hur man ska skydda sig själv mot skador eller hur man ska göra för att produkten inte ska skada miljön.

Märkningen av kemiska produkter, i kombination med information om hantering, ger inköpare och användare möjlighet att välja mindre farliga produkter.

Läs mer i KemI:s föreskrifter KIFS 2005:7 om klassificering och märkning av kemiska produkter på www.kemi.se. Föreskrifterna innehåller bestämmelser om vad märkningen ska innehålla.

Översikt – klassificering och märkning av kemiska produkter

- Riskfrasernas lydelse framgår av bilaga 3 till KIFS 2005:7
- Vissa riskfraser är inte kopplade till någon farosymbol. Vilka de är framgår av KIFS 2005:7.

 <p>Farosymbol</p>	Faroklass – riskfraser (Farokod)	 <p>Explosivt – R2, R3 (E)</p>	 <p>Oxiderande – R7, R8, R9 (O)</p>	 <p>Frätande – R34, R35 (C)</p>
 <p>Extremt brandfarligt</p>	Extremt brandfarligt – R12 (F+)	 <p>Mycket brandfarligt – R11, R15, R17 (Riskfraser R10, brandfarligt, används utan symbol) (F)</p>	 <p>Miljöfarlig – R50, R50/53, R51/53, R54, R55, R56, R57, R58, R59 (Riskfraserna R52/53, R52 och R53, miljöfarlig, används utan symbol) (N)</p>	
 <p>Hälsoskadlig</p>	Hälsoskadlig – R20, R21, R22, R48, R65, R68 Allergiframkallande – R42 (Xn)	 <p>Irriterande – R36, R37, R38, R41 Allergiframkallande – R43 (Xi)</p>	 <p>Cancerframkallande – R40 Mutagen – R68 Reproduktionstoxisk – R62, R63 (Xn)</p>	
 <p>Mycket giftig</p>	Mycket giftig – R26, R27, R28, R39 (T+)	 <p>Giftig – R23, R24, R25, R39, R48 (T)</p>	 <p>Cancerframkallande – R45, R49 Mutagen – R46 Reproduktionstoxisk – R60, R61 (T)</p>	

Exempel på klassificering och märkning av en produkt

Hur ska produkten "Kemikalien", som består av följande ämnen, märkas?

- Ämne A 25–50 % → "självklassificering": *) → N; R51-53
- Ämne B 7 % → finns i Klassificeringslistan: → C; R35

Särskilda koncentrationsgränser***) som gäller för respektive faroklass.

Utdrag för ämne B ur Klassificeringslistan tabell 3.2 i bilaga VI till CLP-förordningen

Index nr	Internationell kemikalieidentifiering	EG-nr	CAS-nr	Klassificering	Märkning	Koncentrationsgränser	Anm.
000-000-000-0	ämne b	000-000-0	00-00-0	C; R35	C R:35 S:(1/2)-23-26-45	C; R35: C ≥ 90% C; R34: 10% ≤ C < 90% Xi; R36/38: 2% ≤ C < 10%	B

Farokoder – se KIFS 2005:7 bilaga 1

R- och S-fraser, se KIFS 2005:7

Anmärkning – se inledningen till bilaga VI CLP

Stegen – för att komma fram till rätt klassificering av produkten

Ska produkten klassificeras?	Halt i produkten	Var finns gränserna?	Svar:
C; R35	7 % av B	Se utdrag ur klassificeringslistan → gräns ≥ 90 %	Nej.
C; R34	7 % av B	Se utdrag ur klassificeringslistan → gräns ≥ 10 %	Nej.
Xi	7 % av B	Se utdrag ur klassificeringslistan → gräns ≥ 2 %	Ja. Xi; R36/38
N; R51-53	50 % av A	Tabell 13 i bilaga 3 KIFS 2005:7 → gräns 25 %	Ja. N; R51-53

Så här ser etiketten ut

- Produkten ska alltså klassificeras som Xi; R36/38, N; R51-53. Det gör att produkten märks med symbolerna Irriterande och Miljöfarlig. Riskfraserna "Irriterar ögonen och huden. Giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön" ska också anges.
- Tänk på att de särskilda koncentrationsgränser*, som bara finns för vissa ämnen i Klassificeringslistan, går före de allmänna gränser som finns i bilaga 3 i KIFS 2005:7.

Irriterande

Miljöfarlig

Kemikalien

Irriterar ögonen och huden. Giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön.

Förvaras oåtkomligt för barn. Undvik inandning av dimma. Vid kontakt med ögonen, spola genast med mycket vatten och kontakta läkare. Töm ej i avloppet. Undvik utsläpp till miljön.

Innehåller:
 Ämne A 25–50 %
 Ämne B 7 %

Kemibolaget, Kemigatan 10, 111 11 Kemiköping, 070-20 30 40 500 ml

*) Självklassificering = ämnet finns inte med i Klassificeringslistan men har "självklassificerats" av företaget, utifrån de kriterier som gäller i bilaga 3 i KIFS 2005:7.

**) Koncentrationsgräns = den koncentration av ämnet i en blandning som gör att blandningen klassificeras som farlig.

Fler regler för företag som hanterar kemikalier

1. Tillstånd för särskilt farliga produkter

För att få sälja cancerframkallande, mutagena och reproduktionsstörande ämnen (CMR kategori 1 och 2), mycket giftiga, giftiga eller starkt frätande kemiska produkter krävs tillstånd från länsstyrelsen. I vissa fall krävs även tillstånd för privat hantering.

Läs mer i Svensk författningssamling förordning om kemiska produkter och biotekniska organismer (SFS 2008:245), 7-14 § § och 4 kap. KIFS 2008:2.

2. Säkerhetsdatablad

Förutom skyldighet att klassificera och märka produkten ska ett säkerhetsdatablad tas fram och lämnas till yrkesmässiga användare för vissa kemiska produkter. Bladet ska innehålla 16 avsnitt med uppgifter om bland annat produktens farlighet och skyddsåtgärder.

Läs mer i Förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach), art 31 samt bilaga II. Se också KemI:s faktablad Säkerhetsdatablad på www.kemi.se/publikationer.

3. Regler för förpackning och förvaring

Det finns regler om vilka krav som ställs på förpackningar och hur farliga kemiska produkter ska förvaras. Vissa farliga kemiska produkter som säljs till allmänheten ska ha barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning (märkning för synskadade).

Läs mer i 2 kap KIFS 2008:2. Se också KemI:s faktablad Barnskyddande förslutning och faktablad Kännbar varningsmärkning på www.kemi.se/publikationer.

4. Produktregistret

Glöm inte att anmäla tillverkning, införsel och namnbyte av kemiska produkter och bekämpningsmedel till Kemikalieinspektionens produktregister.

Läs mer i KemI:s faktablad Produktregistret och faktablad E-anmälan till produktregistret på www.kemi.se/publikationer.

5. Bekämpningsmedel

För bekämpningsmedel finns särskilda regler om godkännande och ytterligare märkning.

På www.kemi.se finns mer information

Databaser

- Begränsningsdatabasen – information om begränsningar av ett ämne eller ämnesgrupp
- Ämnesregistret – drygt 130 000 ämnen med CAS-nummer. Omkring 100 000 av dessa har även ett EINECS-nummer. Omkring 305 000 kemiska namn är sökbara
- PRIO – ger kunskap om metoder för att bedöma vilka kemiska ämnen som är acceptabla ur hälso- och miljösynpunkt

Externa länkar

- Via Länkar/Hitta kemiska ämnen nås även externa databaser till exempel TOXNET, Riskline och ESIS.

- Via Länkar/Intresseorganisationer nås branschorganisationer som har information, till exempel skyddsblad och klassificeringar
- För mer information om explosiva, oxiderande och brandfarliga egenskaper kontakta Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, www.msbmyndigheten.se

Övrigt

- KemI:s föreskrifter KIFS 2005:7 om klassificering och märkning av kemiska produkter
- Frågor och svar om klassificering och märkning
- Trycksaker att beställa eller hämta som pdf-format